

QUINZENARI DE PROPAGANDA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ. . . Plassa Constitució, 9.
 DELEGACIÓ DE L'ADMINISTRACIÓ. Associació Popular Regionalista, Escudellers Blancs, 8 1.ª

Lo REGIONALISTA circula per medi de Propagadors, que son los qui prenen un número determinat d'exemplars, pagantlos al següents preus:

Una acció (100 exemplars)	costa cada número	2'50 ptas.	} Compresos gastos de correu pera Catalunya
Mitja (50 —)	— — —	1'25 „	
Un quart (25 —)	— — —	0'65 „	
Un vuytè (12 —)	— — —	0'35 „	

S'envia un sol exemplar a qui fassi un donatiu anyal de qualsevol import.

No 's tornan los originals — Es lliure la reproducció dels treballs — Pagos a la bestreta — S'admeten sellos de correu y documents de fácil cobrança.

A la Junta de la Associació de Coros de Clavé

Lo REGIONALISTA, há tingut l'honor de mereixer, que la Junta esmentada li dediqués oficialment un article, en las columnas de *La Aurora*, son porta-veus oficial.

Conté molts desprecis a nostre quinzenari, a nostras doctrinas y fins a las cosas de Catalunya. Tot ho passém per alt, per que no 'ns agradan discussions, ab los que, mal que 'ls pesi, están destinats a treballar per la mateixa causa que nosaltres.

En contestació, sols hém de fer dugas aclaracions: 1.ª que may hem tingut la pretensió, ja que ben clarament ho hem dit diferents vegadas, de que la Institució coral catalana, fos política. puix per més que hém afirmat y seguim afirmant que 's catalanista ó regionalista y que deu seguir ab més conseqüencia aquest camí si vol viure y avansar, sempre ho hém fet declarant que 'ns referiam al regionalisme musical, may al polítich.

Y 2.ª, que no veyém lo motiu per que la Junta, cregui que nosaltres hagim ofés a la Associació que dirigeix, per quant nostres atachs no han anal may contra la Institució coral, ni menos a la *Associació de Coros de Clavé*; sinó tant sols contra la personalitat del Sr. Benages, precisament per haver fet propaganda política anti-regionalista, en actes ahont representava la *Associació* d'una manera oficial.

La institució coral ha tingut sempre en nosaltres entusiastas admiradors. Nostres queixas no han sigut may inspiradas per altre esperit, que per dóldrens com a catalans, que una institució que tant bé pot fer al bon nom de Catalunya, estigui encallada y mal dirigida, preferint més la almoyna oficialasca, que 'ls coratjosos aplaudiments d'un poble que l'admira encara avuy, pero que aviat la despreciará si segueix per los actuals camins, y per semblants viaranys.

Per lo demés, tinga present l'esmentada Junta, que 'ls que escrivim en *Lo REGIONALISTA*,

no som dels que amagan la cara, y que si algún dato li interessa sobre la campanya que fem a favor del avens dels coros catalans, a la Redacció de Barcelona, hi trobarà tot quan pugui convenirli.

En fi, la profecia de que may la *Associació de Coros de Clavé* serà catalanista, nos té sense cuydado. Lo pitjor que pot fer pera deshonrar lo nom de Clavé, es perdre tot l'esperit artístich regionalista, que avuy té, vulgui o no vulgui sa mal aconsellada Junta.

LA REDACCIÓ.

L'ESPECTACLE BESTIAL

Ja que desgraciadament va endevant la construcció d'una *plaza de toros* a Girona, aném a fer algunas consideracions respecte a la significació que té per varis conceptes, l'establiment de la immoral diversió espanyolista en la nostra Ciutat. encara que no sia més que per fer constar, en nom de la moral, de la Pàtria, de la civilització y del art, una ferma protesta contra aquell divertiment, y per avergonyir als qui, per la posició social que ocupan o per les idees que ostentan, haurían degut oposar-se ab son valiment a que 's realisés el desdixat intent d'implantar a Girona un espectacle, que tot poble verament civilisat rebutja.

Que aquest divertiment es immoral y selvatge, no hi há necessitat de demostrarho. Sa immoralitat y selvatjisme son evidents per tothom, qui conega l'espectacle.

Per altre part, son inambrables els escrits dedicats a combatrel, y en ells s'hi pinta exactament el quadro repugnant qu'ofereix una *corrida de toros* y s'hi demostran las conseqüencias funestíssimas que aquesta diversió porta, sobre tot per la influencia qu'exerceix en barbaritzar las costums, familiarisant ab la crudeltat, ab el vessament de sanch, ab tot lo que 's necessita per ésser un selvatge o un assessi.

Y que no s'enganyan, els qui de tal manera racionan, está a la vista observant l'escassissima cultura del poble hispano-semítich, que ha adoptat — ¡sembla mentida! — per espectacle nacional la *corrida de toros* y com personificació de son peculiar caràcter social, el tipo africá del *torero*.

S'ha de dir, per honra séva, que may han faltat castellans y andalussos, més civilisats que la ge-

neralitat dels seus compatricis, qu'han abominat las *corridas de toros* y han treballat contra aquesta diversió, ja per medi de la ploma en llibres y periódichs, ja de paraula en reunions y en las Corts, y fins desde 'l mateix setial del Govern per medi de disposicions administrativas.

Quan del mateix poble ahont es diversió indígena, surten veus per condempnar y 's trevallat per fer desapareixer aquell espectacle. senyal que no exageran els qui afirman sa maldat.

Si a Espanya hi hagués hagut Govern, en lo que va de sigle s'hauría conseguit suprimir en absolut aquest divertiment que la deshonra.

Pero com que lo que aquí s'anomena Govern, es tot lo contrari de Govern, estém a últims del sigle XIX y a Espanya encare 's construixen *plazas de toros*!

Y lo pitjor es, a Catalunya. Aquí una *plaza de toros* es un monument infamant, un atentat contra la Pàtria. un insult al nostre caràcter, una ofensa als nostres sentiments. Perque no es solzament la diversió d'un poble més baix en civilització que 'l poble catalá, sino també la diversió genuína del poble enemich nostre, del que 'ns ha portat á la situació degradant en que 'ns trobém.

Al permetre. dóncchs, en la nostra terra aquell divertiment no sols ens rebaixém en cultura social, sino que reneguem de la nostra Pàtria. del nostre caràcter nacional, de la tradició gloriosa que 'ns han llegat els nostres passats.

Si la gent qui té a son càrrech vigilar pels interessos morals de la ciutat, possehis un clar concepte dels seus devers, hauría hagut de privar la instalació d'un establiment que moral y patrióticament es una deshonra per la Ciutat. ¡Bonica la va posant a Girona la dominació castellanista! ¡Com si no 'n tingués prou, per ésser una digna *capital de tercer orden*. ab la nota infamant d'haverla convertida en un dels quaranta nou caus desde ahont, altres tant escamots de la gran companyia espanyola de.... *partidaris* assetjen als qui hem tingut la desgracia de naixer en terra per ells dominada, per emportarsens *els diners y la vida*....!

Y per arribar a n'aixó, els nostres avis van aguantar ab paciència la tossuderia d'aquell andalús del any 8.

¡Malaguanyat heroisme!
 Perque davant dels resultats que 'ns ha produhit, y si no tinguésem fé en el Renaixement nacional de Catalunya, millor dit, si aqueix Renaixement no hagués esclatat, y creyésem que la nostra Pàtria ha de morir, assimilada per un altre poble; prefe-

eríam cent voltes confóndrens ab la civilitat francesa, universalment reconeguda y admirada, que morir bestialment ofegats per la barbarie castellana-semítica, despreciada per tot, quan no es odiada.

Afortunadament no 's tracta de morir. La Pàtria ha renascut, y ha renascut per voler de Déu. Per consegüent, els esforços dels homes, y d' homes tant migrats com els enemics de Catalunya y amichs de la podridura madrilenya, no han de detenir l' empena providencial qu' encarrilarà a la Pàtria pel camí del veritable progrés.

L' influència vital y civilisadora del Renaixement català, ofegarà les manifestacions del decadent y agonitzant Castellanisme en la nostra terra, y la instal·lació de una *plaza de toros* a Girona serà un dels últims actes d' aqueix element social, enemic de la nostra Pàtria y deshonra de la humanitat.

ANTISEMITA.

SEMPRE 'LS MATEIXOS

Los castellans no poden curar.

Tant es que s' anomenin lliberals com absolutistes; sempre seran lo mateix: partidaris de trepitjar als altres.

Prou ho hem fet notar mil vegades en aquestes columnes, referintnos a mil qüestions diferents y probant ho per tots istils. Més, per desgracia, encara no tothom està convençut de lo que per nosaltres es més clar que la llum del sol.

Are precisament ne tenim una prova, que té molta importancia, per venir precisament d' un periòdich dels que més cridan contra la tirania, dels que més predican la llibertat (al seu gust), la igualtat (manant ells) y la fraternitat (baix lo seu despotisme).

Se tracta d' un periòdich SOCIALISTA, que surt a la vila de la ganderia.

Aquét periòdich donchs, perfet socialista a la castellana, deixant per un moment la seva feyna d' engrescar als treballadors mansos, se dedica a volguer posar remey a la qüestió de Filipinas.

¡Peró quin remey!

No arriba a allò d' agafar tots los filipins y tirarlos de cap a l' aygua; però s' hi acosta bastant.

No s' espanten... que per sort... la recepta fa de tan mal cumplir, que es ben segur no farà venir mal de cap a cap ministre.

Se tracta senzillament de que 'l govern robi totas las propietats dels filipins y dels frares, y que las regali als espanyols que s' comprometin a conresarlas.

¿No 'ls sembla que la recepta es senzilla?

Y sobre tot molt justa, molt liberal, molt equitativa, molt humanitaria... mirat baix lo punt de vista castellà.

Per que, aixís com los frares, en bona doctrina socialista, estan fora del dret comú per la rahó d' ésser frares, de la mateixa manera 'ls filipins no tenen cap dret de tenir propietats a la seva terra, per la senzilla rahó de no parlar en castila. Per tot arreu ahont hi oneji la bandera roja y gualda, lo castellà n' es amo per dret propi y aquell que hi hagi nascut y que pe 'ls sigles hi ha tingut sos ascendents, no té més dret que 'l d' arrupirse a totas las imposicions castellanas.

Aquesta es sempre la llógica que gastan.

Es un defecte de la seva rassa, y no hi poden fer més. Per eixa rahó, no se 'ls pot fer cap càrrech.

Ells ho fan, tot aixó, ab tanta naturalitat, y ho senten com una cosa tan de sentit comú, que s' estranyan que hi hagi qui pensa diferent y qui creu que van equivocats.

Tant es aixís, que nosaltres may hem estranyat lo seu odi al Catalanisme: es una manifestació d' un poble que aspira a viure sense imposicions, d' un esperit nacional que per res se creu inferior al castellà, y que per lo tant aspira a lliurarse del seu domini. Res més natural donchs, que l' esperit castellà abomini al Catalanisme, y que tots sos representants, ab una unanimitat pasmosa, demanin presons y persecucions per nosaltres, quan sortintnos de nostra regular y pacífica propaganda, s' adonan de que a Catalunya encara s' pensa en català y s' treballa pera lliurarnos d' un jou degradant.

Ja que no pot donchs esperar-se que ells curin

d' un mal que cada dia 'ls porta més cap a la miseria, nos convé als catalans sustraurens de la seva influencia, puix si aixís no ho fem, en lloch d' anar endavant, nos anirem cada dia acostantnos més, al miserable imperi del Marroch.

v. VIDAL.

L' ESCÀNDOL COM A SISTEMA

Lo qui hagi tingut la desgracia de presenciar alguna vegada, lo funcionament del *espectáculo nacional*, ho pot haver comprovat ab experiencia.

Allí es lley la voluntat de la gran bestia humana, que s' en diu públich, que per tot arreu es bestia, y més en lloch ahont aquesta diversió hi es indígena. Perque en aquelles regions semíticas, te tots los caràcters de la fera.

Ja sabem lo que pot eixir dels instints del poble y més quant se troba enecat. Embolcallat en una atmósfera calenta, a lo que hi ajuda lo temps y el clima, s' despertan sos innobles sentiments y sols busca emocions sensacionals; emborratxat en aquell mediçols se gaudeix en l' espectacle de la sanch.

Per aixó quant eixa no corra a dolls, demana ab sanya, més ignoscentas víctimas en forma de cavalls, o insulta a las altres bestias en figura d' home perque s' exposin, y fassin temeritats que s' prestan a satisfer sas concupiscencias.

Alashoras es de veure al poble soberà com li diuen, de lo que s' capás y lo que fá: lo desvergonyiment y la blasfemia als llabis, los mals instints despertats en el cor, y las ampollas de *manzanilla* a la mà. Es quant la gatzara puja a tot son esplendor, quant lo desordre y los crits enrogallais aixordan y quant s' arriba a l' apoteosis del escàndol.

Aquesta es la norma observada, y la regla seguida en totas las imorals *corridos de toros*, y ay! que s' contrariessin per los que presideixen, los desiljos dels espectadors, que en tal cas si que s' arribaria al *delirium tremens*, y la benemèrita fora impotenta pera aturar lo desordre que imperaria en tota sa grandesa.

Y que aixó es lo que succeheix, lo que sempre acostuma a passar, ens ho diu ben elocuentment la conciencia popular, que en forma de aforisme y quant vol significar s' há arribat al summum del desordre y del escàndol diu «alló sembla una plassa de toros.»

No en vá també lo mateix sentit práctic del nostre poble, repeteix sempre que s' tracta de semblant perniciós espectacle que «al entrar a una plassa de toros se deixa la vergonya a la porta.»

Convensuts d' aixó ¿tindrém debilitat d' olvidarho, y concurrir a una d' aquestas selvatjadas propias de gent desordenada y viciosa?

Deixemhi estar amples, als *quijotes*, a n' ells que 'ls hi bullen aviat las sanchs.

JOAN GIRONÍ.

BARREJA

Encar que res tinga de regionalista, aquí va ia següent noticia que copiém d' un colega de Barcelona y que dediquém als partidaris de «*hasta la última gota de sangre.*»

«A dos quarts de set de la tarde sortiren del Hospital Militar varis soldats que, segons sembla, havian sigut donats d' alta y anavan a marxar a sos respectius pobles. L' estat d' aquells infelissos era verdaderament lamentable. Casi cap d' ells podia caminar ni sostenirse drets per sas propias forsas, tenint d' apoyarse en alguns sanitaris que 'ls acompanyavan. Un era portat en una cadira per un soldat de Sanitat y un guardia municipal.

La vista d' aquells desdixats defensors de la Pàtria causà penosíssima impressió entre 'ls vehins y transeunts que presenciaren son pas fentse molts y tristos comentaris al veure aquella professó d' espectres.

¡Pobres soldats!

Sí, ¡pobres soldats! repetim nosaltres.

Uns quants *pensamientos sublimes* extrets del discurs que pronuncià a Sitjes lo Sr Salmerón.

«Vosotros (los catalans) lleváis impreso en vuestro carácter el sello de toda esta civilización mediterránea; en vosotros se halla la condición de los pueblos de levante (com si no fossim poble de levant) en los que hay exhuberancia de fantasía; una placidez mística inefable, una actividad que parece tornada al movimiento incesante de las olas y una severidad y consistencia, que parece como que les preste la rigidez de la tierra.» Alló de la exhuberancia de fantasia y la severitat y consistencia, son virtuts que no lligan en cap caràcter y menos ab lo català, que posseheix las segonas condicions, emperó no la primera, al menos ab exhuberancia, perque aixó es propi dels pobles més meridionals que 'l nostre.

Y segueix: Procurad cultivar estas virtudes, procurad inspiraros en las enseñanzas de la ciencia y procurad elevar vuestras almas a la contemplación de las ideas (no entenem lo concepte *ánima* expressat per un Kraussista, per qui sent la naturalesa -Deu) esculpids ora en el bronce, ora en la piedra, ora en el lenguaje, y cuando habléis vuestra lengua peculiar (com si no la parlessim sempre) pensad bien que, por mucho que sea el amor que profeséis a *vuestro genio particular*, debéis glorificarla y enaltecerla, entendiendo que forma parte de la patria común (¡uff!) en la cual, el castellano y el catalán (¿no hi há cap més llengua a la península?) acabarán por *compenetrarse y confundirse* cuando haya un solo idioma (no podría ésser altre que 'l celeberrim idioma municipal) y un superior *genio nacional* etza...

Los xerrayres los diuen grossos, o no 'ls diuen; ¿cóm pot ésser que, posehint Catalunya un cúmulo de virtuts extraordinarias, glorificar y enalzar la nostra llengua, tenir amor a rostre geni particular, pera confóndrens al fi, lo poble català ab un altre que té unas virtuts tant oposadas com lo castellà y formar lo *geni nacional*? Si 'l Sr. Salmerón, que passa per bon filosof, afirma aquesta antitesis, ni sap lo que es la historia, ni la nació, ni 'l caràcter, ni 'l geni de nostre poble.

Emperó, després de confóndrer llastimosament las patrias *peculiar, común y universal* (aviat ne tindrem una pera cada us particular), la ciencia ab l' art y las obras de la naturalesa per obras divinas, nos explica que, ell no preté més que «rendir aquel tributo que un hombre de mi oficio... etza.

Ab una mica més, l' *ofici* de polítich, fa pèrdrer al centralista empedernit, lo timó de la seva *filosofia*, y després de confóndrer l' art ab la ciencia, lo natural ab lo diví, lo universal ab lo característich, nacionalisa 'l mon (no la terra) baix un sol *geni nacional* y aixeca sobre las cenizas de la rahó, lo castell feudal del fatalisme semítich.

Ab motiu de la projectada exposició industrial a la vila dels ganduls, han dit los castilas que «estaban hartos de catalanes.»

Ves lo que son las cosas. Ja som dos. Nosaltres ja fá bastant temps. Tantdebó n' estessin tant tips com nosaltres d' ells.

S' hauria acabat l' explotació pera ells y per nosaltres, y aniriam endavant, no com are acostantnos cada dia més al Marroch.

No sabem perque, lo passat número, va ésser detingut a la Administració de Correus tres dias, segons se 'ns ha dit, per ordres d' algún *hidalgo*.

Que 'n volian fer alguna de grossa? Com que estém acostumats a véurerlos *irregularisar* tan sovint.

Vaja senyors *moros*, calma y uragar saliva, que *todo se andarà* com vostés diuen.

Lo fill del ex ministre Bosch ha cassat, una breca de 5,000 pessetas, pera anarsan a estudiar a Fransa, Alemanyia y Anglaterra.... ¿may dirian que?; las granjas agricolas.

Veritat es que En Bosch (fill) es advocat y de

pagés... demostra que no 'n te pas lo pèl; empero 'ls estrangers quedarán bocayguas de sapiguer que tenim uns pagesos tan..... advocats.
Endemés; sempre tenim emprèstits a punt d' enfornar....., y la miseria al darrera, en forma sol-dats morts de gana.

Creta segueix armada, la Pau, armantse y 'ls grans Estats europeus, fent un bon paper d' estrassa.

D' aixó 'n diuhen lo concert europeu, ahont l' instrument que domina es lo *violón* tocat per l' Alemanya. No per aixó deixa de sonar lo bombo anglés, que fa més soroll que un sach de nous buydas, lo clarinet italiá que xiscla com un gos quan li han xafat la pota; la trompa francesa botzina a horas perdudas; lo clari de Bulgaria, que sona estrident y fa mal d' orella al Sultá de Turquia, lo fagot austriach, rondinant com una mosca vironera; lo cornet solista de Grecia, que se l' hi deu haver empassat algú sigró, perquè sona una mica encadernat y entre mitj de tots, dominant las testas, emperó, no 'l conjunt, se balluga neguitosament la batuta de l' enfadada Russia.

La llástima es que qui aguanta la solfa d' estrassa de 'ls grans Estats europeus, es la encostrada y noble Creta.

Lo qu' es lo final, será o molt escandalós o no 'l sentirém de casa estant.

Los cartells de las festas de la Mare de Deu de la Mercé, de Barcelona, no corresponen a l' importancia de la capital de Catalunya; però, en cambi, hi hem notat una cosa que no ho havíam notat may en cap cartell de festa major. No hi figura, ni ab ninots ni ab lletras de motllo, ni un sol *toro*, ni un sol *torero*, ni una sola *corrida*.

Molt be per Barcelona; però, aixó no ha d' aplaudirse; ha de continuar per sempre y ésser imitat per tots los Ajuntaments de Catalunya.

Lo Govern espanyol per fi usant per un moment de sentit comú, estableix cátedras de llengües colonials a Manila, Barcelona y a la vila dels *mandras*.

Y de las llengües peninsulars no castellanans quant ho farà?

Quant no las perseguirà?

Catalunya apren en lo exemple. Sab ja lo camí...

Lo bisbe de Mallorca ha excomunicat al ministre d' Hisenda, per que s' ha apoderat dels bens del Santuari de Lluch.

Peró per xó, En Navarro Reverter no vol deixar lo ministeri.

De manera que un Estat catòlich, apostòlich y romá, te sa Hisenda administrada per un excomunicat.

Si aixó no es lo mon al revés..... pot dirho 'l Noy de Tona.

En Weyler ha assegurat que d' aquí quatre mesos, s' haurá acabat la guerra de Cuba.

¡Are sí que anirém be!

Perqué aixó de que 'ls separatistas s' apoderin de poblacions com Victoria de las Tunas, es una bona senyal per las armas espanyolas.

¡Es clar! Es senyal de que estan cansats de viure al camp, cuan buscan las ciutats.

*
* *

De todas maneras ja veureu com lo pronóstich de 'n Weyler... será encertat.

D' aquí quatre mesos estarém com are.

Enviant minyons a la manigua.

¡Ay mare quina por!

La esquadra espanyola ha rebut ordre de disposarse per una expedició secreta.

La esquadra nort-americana se 'n va a Cuba.

Aquell embaixador de la por, ja ha entregat los seus papers.

¡Quin bullit que s' espera!
Ha arribat la hora de ser *guerreros*.
¡Viva España!

Que vivan los valientes
que 's quedan a Madrid.

*
* *

Are es la hora, de que 'ls patrioters tornin a treure 'l nas.

Ja fa massa temps que no se 'ls veu.

Vinga marxa de *Cádiz* y saragata.

Que 'ls periódichs que se 'ls enreyan, ja son desterrats de Barcelona.

Are rebrán las enhorabonas dels *Cieros* y *Publicitats*, sense cap mena de xiulet.

Peró no será estrany que rebin alguna altre cosa.

Per que 'l poble catalá, ja está tip de que ab lo seu nom se converteixi a Barcelona en una sucursal de Málaga y Sevilla.

Aquí no tenim sanch de moro ni 'n volém tenir.

Aixó ho deixém pe 'ls andalusos.

Germanastres dels patrioters catalans.

Que pe 'l bon nom de Catalunya son tan clars com las unsas de perruca a las butxacas dels manobres.

FESTAS MUSICALS

Al Masnou

Lo darrer diumenge d' Agost l' *Orfeo Catalá* visitá 'l Masnou, ahont fou obsequiat d' una manera espléndida. Las societats d' aquella vila guarniren sas fatxadas y tot lo poble acullí ab mostrás de gran entusiasme la arribada dels simpátichs orfeonistas. L' Ajuntament los regalá una rica corona de plata y or y lo Cassino del Masnou feu present del títol de sóci honorari al distingit mestre En Lluís Meillet.

Se doná derprés un concert notabilíssim en lo teatre, en lo que s' executá d' una manera magistral un escullit programa en lo que abundava la música popular catalana y mallorquina, composicions religiosas de Victoria y Palestrina, y ben triadas pesas de Clavé, Franck y altres famosos mestres compositors. Sentim no disposar del necessari espay pera parlar d' aquest concert; pero no podém acabar sense fer saber a nostres llegidors que lo principal atractiu del programa fou l' estreno de la composició a sis veus del mestre García Robles «La bandera catalana,» que entusiasma de valent al auditori tant, que no sols s' hagué de repetir sinó que era sovint interrompuda sa execució pe 'l entusiasme del auditori. Es una composició notabilíssima, que mereix que se n' tracti ab detenció. En lo número vinent procurarém ferho.

Nostra enhorabona a todas las seccions del *Orfeo Catalá*, pe 'l bon éxit de sa excursió al Masnou.

La entusiasta despedida que se 'ls hi va fer, proba quant tenim d' agrahilshi tots los que estimén a Catalunya.

En resúm la festa fou una verdadera solempnitat artística, deixant fondas impresions a la vila del Masnou, y eterns recorts als que tingueren la ditxa de assistirhi.

Ab tal motiu s' hi congregá un verdader aplech dels pobles vehins. La premsa catalanista y diversas corporacions regionalistas s' hi trobaren representadas. També hi enviaren sa representació molts diaris de Barcelona.

T.

A Sabadell

Lo dia 8 del que som l' *Orfeo Catalá* efectuá sa anunciada escusió artística a Sabadell essent acompanyat per gran número de sos protectors y molts personalitats catalanistas.

Al baixar del tren y acompanyats d' un nombrós públich 's trasladá l' *Orfeo* precedit de sa senyera al local del *Centre Catalá* ahont entoná lo *Cant de la Senyera* que despertá l' entusiasme de sempre passant acte seguit a la Iglesia parroquial sent colocada la senyera en lo presbiteri. La funció dedicada a la Mare de Dèu de Montserrat fou solempníssima cantant l' *Orfeo* la famosa misa de Palestrina anomenada del *Papa Marcelo* ab la afinació ab que 'ns tenen acostumats.

Lo sermó que fou verament catalanista fou pronunciat per Mossen Gayetá Soler.

Després de la missa l' *Orfeo* cantá devant de la Casa de la Ciutat lo *Cant de la Senyera* sent objecte d' una gran ovació.

A la sala d' actes del *Centre Catalá* se serví al mitjà dia un dinar de 250 cuberts que finí entonant los presents la patriótica cansó *Los Segadors*.

A la tarde, tingué lloch l' anunciat concert en lo teatre Euterpe al que va concorre un nombrós auditori. Lo programa constava de composicions de diferents autors y de moltes cançons populars catalanes. Totes foren molt aplaudidas, pero lo que va despertar més l' entusiasme de la concurrencia fou *La Bandera Catalana* del mestre García Robles.

Cap al tart se celebrá una professó en honor de nostra Patrona asistint l' *Orfeo Catalá* acompanyant a son digne Director que li fou ofert un cordó del pendó principal.

Resultá en fi una festa en extrém catalanesca y artística. Deu fassi que las repeteixin sovint per las diverses comarcas catalanas.

X.

CRÓNICA REGIONALISTA

— Ha sigut nombrat corresponsal de *Lo Regionalista* a Poboloda, en Joan Aragonés, per ausentarse lo qui ho ha estat fins are en Gumersindo Solé qui passa a residir a Barcelona a desempenyar una escola qu' ha guanyat en las darreras oposicions. Sia enhorabona.

— Han visitat nostra redacció los següents periódichs, *El Nuevo Régimen*, de Madrid, *El Eco de Gracia*, de Gracia, *El Llobregat Federal*, de Molins de Rey, *El Boletín Republicano*, de Girona, *El Eco del Pueblo*, de Girona, *El D. Joaquín*, de Girona, *El Barcelona Sport*, de Barcelona, *O Riomoinhense* d' Abrantes, *Les Temps Nouveaux*, de París, *El Monitor Industrial*, de Madrid, *El Eco del Comercio*, de Barcelona, *L' Arauto*, de Río Novo y *La Ciudad*, de Badalona.

Agrahim lo saludo que algú d' ells nos dirigeix, y ab tots establím gntosos lo cambi.

Ab los demés que envían lo cambi després de la suspensió de Barcelona y la remetan a l' antigua redacció, res los hi hem de dir, ja saben poden contar ab nostre companyerisme.

— Nostre estimat company lo valent y coratjós periódich vascongat *Euskalduna* 'ns ha dispensat l' honor que agrahim, de traduirnos la série de articles de redacció que *Lo Regionalista* publica contra lo funestíssim espectacle *neccional* ab motiu de la campanya empresa contra tant incivilisats divertiments ab ocasió d' aixecarse nna *plaza de toros* en aquesta ciutat.

Se veu per lo que 's llegeix en aquell estimat periódich, que allí (lo mateix qu' aquí) hi ha decidit empenyo per part dels *maketos* en propagar tant immoral costum.

Per tot son iguals.

— En lo conegut Col·legi Peninsular de Barcelona, situat en lo carrer Nou de S. Francesch n.º 2, s' hi comensarán desde 'l primer de Octubre duas novas classes qu' han de reportar grans beneficis als alumns.

Se tracta de la ensenyansa de Llengua y Literatura catalanas, tant desamparadas y vexadas per la protecció oficial, y per tota mena d' *hidalgos* que aquí manteníam, y tractan d' escarnirria a tothora.

No transcribim per falta d' espay lo prospecte repartit per tot Catalunya y en que s' abona en solidíssimas rahons la necessitat d' aquesta innovació, quinas ventatjas s' han de notar tart o d' hora.

No cal dir quant nos complavém en citar exemples de tan bon acert y sentit práctic, desitjant que s' extenguin en tots los altres col·legis catalans, com ja sabem d' algú y en el que dona excelents resultats.

Nostra més coral y sincera felicitació a la Direcció del Col·legi Peninsular.

— Don Joseph Aragonés, acaba de fundar, a Barcelona, una escola d' ensenyansa elemental y superior. En son programa anunci, hi llegim aquét patriótic párrafo:

«Tenint en molta molta consideració que 'l que ignora la llengua propia de sa pàtria, es un estranger en ell, y que 's deber sagrat de tot home, saber parlar ab correcció l' idioma o dialecte del poble nadiu, pera major cooperar al avens del mateix, desd' aquét

any tindran los alumnos de la Sección superior una clase especial de leer y escribir en catalá, quins traballs se traduirán ab cuidado al castellá. »

L' *Ateneu Obrer* de la mateixa capital, que 's corporació subvencionada per la Diputació y l' Ajuntament. també sosté una classe ahont s' hi ensenya 'l catalá, ab la corresponent traducció castellana.

Avant y fora, y que sia desterrada per sempre la rutina y mal gust imperant.

— Hem rebut una atenta invitació qu' agraheim de la Comissió executiva del Monument a Frederich Soler convidantnos a l' acte de la colocació de la primera pedra que 's verificará lo 28 del corrent.

Dita comunicació va firmada pel Alcalde President y está redactada en catalá. Molt nos plau aqueixa mostra de bon sentit, y esperém que 's continuará en tot lo que fassi referencia ab aquell acte. Procurarem assistirhi.

— Se tracta de fundar un periódich catalanista a Figueras. Sempre avant y que 's escampin las veus de justicia y de reparació.

— La llibrería catalana de l' *Arxiu* del carrer de la Tapinería de Barcelona, acaba de publicar lo catálego núm. 6 de llibres catalans, lo cual conté més de 500 títols d' obras no contingudas en los anteriormente publicats. Sembla que tracta de publicarse un altre de més complet que 'n contindrà més d' un miler.

Molt agrahts han de quedar a dita llibrería los bibliófilos y erudits, y tots los aymants de las letras catalanas.

— Lo darrer número del campió vasch *Euskalduna*, de Bilbao, s' hi conté un treball recordatori del nefast 11 Septiembre, fetxa que 'ns foren robadas nostras libertats.

Apreciém en lo que val lo bon afecte, de nostre colega, germans d' infortuni y companys en el captiveri.

— En lo programa de las vinetas festas que Tarragona dedica a sa patrona Santa Tecla hi figura la colocació del retrato del malaguanyat escriptor Joseph Ixart en la galería de Tarragonins ilustres y d' una lápida en la casa ahont va naixer tant eminent crítich.

— La « colonia estiuhencha » de Vallcarca celebrá 'ls dias 26 y 27 del passat la festa-major d' aquell districte. Las festas tingueren un marcat color catalanesch essent redactats en catalá las invitacions programas y demés documents referents a las mateixas.

— La *Institució Catalana de Música*, há decidit organizar una secció de noys, que comensará sas funcions lo 15 del que som.

— L' aplaudida societat coral *Catalunya Nova* fou distingida ab lo segón premi en lo concurs celebrat a Tarragona ab motiu de las festas de S. Medí.

Sia la enhorabona.

— Lo notable escultor catalá En Agustí Querol há comensat a modelar l' estatua del eminent poeta y fundador del teatre catalá, Frederich Soler, que ha de anar colocada en la plassa del Teatro de Barcelona.

— La societat coral *Euterpe* de Clavé há nombrat director al conegut mestre compositor En Celestí Sadurní.

— Durant la festa major de Mollet onejá en la fatxada del Centre Catalá de dita població una hermosa bandera catalana qu' adquirí dita corporació y que 's proposa lluhir en todas las festas assenyaladas.

— Lo dissapte dia 11 d' aquest mes, la Associació Popular Regionalista de Barcelona celebrá una vetllada necrológica en commemoració dels mártres de las llibertats catalanas. Lo Sr. Monfort, feu algunas consideracions respecte la fetxa que 's commemorava y llegí un capitol de la « Historia de Catalunya » del escriptor En Antoni Aulestia. En Sebastiá Bordas y En Joseph Catarineu llegiren poesías originals apropiadas al acte, y 'ls Srs. Vallés (C.), Gibert, Delclós y Bordas (J.), llegiren també poesías de distingits autors. En Francesch Vidal, llegí la llista de las disposiciones que contra Catalunya doná Felip V, y En Lluís Marsans doná lectura d' un discurs 'l qual fou interromput varias vegadas pels aplausos de la concurrencia.

La vetllada finí ab un parlament de gracias d' En Emili Vallés; al acte hi assistí una nombrosa concurrencia y la sala estaba adornada ab banderas y escuts catalans coberts de glassas negras.

— La primera obra que s' estrenará en lo Teatre Romea, será l' drama d' En Ernest Soler de las Casas, « La llar » y después « Lo nuvi » y « Lo Cacich » d' En Feliu y Codina y d' En Angel Guimerá respectivamente.

— Lo dia 11 se celebrá una missa en la Iglesia de la Mare de Den del Coll, en sufragi dels que moriren defendant nostras libertats. L' acte rel-ligiós fou iniciat per alguns joves de las torras del voltant.

— Ha mort a Manresa lo jove escriptor catalanista En Ignasi Torruella y Tomás. (A. C. S.)

— Lo dia 5 d' aquest mes tingué lloch en la Lliga Regional de Manresa una vetllada literaria-musical, essent molt aplaudits tots quants en la mateixa prengueren part.

— Lo Círcol Conservador de S. Pere de Premiá, celebrá lo dia 5. una vetllada, representantse un drama catalá; també 's llegiren poesías catalanistas y al final 's cridaren forts crits de: « Visca Catalunya! Las invitacions estaban escritas també en catalá.

— En la festa major que 's celebrá a Castelltersol s' estrená la lletra pera lo « ball del ciri » escrita per Na Agnés Armengol de Badia; los sermons foren pronunciats en nostra aymada llengua.

— Lo poble d' Artés ha publicat lo programa de la festa major. en catalá. Igualment ho ha fet lo poble de Sant Pere de Roda. Se veu que 'l bon exemple 's propaga.

— Lo dia 23 inaugurarás funciones en lo Teatre Principal, la nova Societat dramática Catalana. També s' ha inaugurat la temporada en el Romea. Abdos teatres s' han vist concorrenguissims.

— Lo dia 10 d' aquest mes tingué lloch en lo Teatre del Firal d' Olot, la solemne festa de repartició de premis als autors llorejats en lo Certámen organizat per lo Centre Catalanista d' Olot.

— Lo dia 8 d' aquest mes visitá la vila de Sitges la societat « Catalunya Nova », ahont doná un concert que fou molt concorregut.

— S' estant fent actius treballs pera la constitució a Barcelona d' una nova societat orfeónica de caràcter ben catalanista.

— Lo mestre compositor En Amadeu Vives, está escribint la música d' una ópera catalana, que titulará « Euda d' Uriach ». Lo libret, qu' es obra d' En Angel Guimerá, está estret de la llegenda dramática « Las Monjas de Sant Aymant. »

— Lo *Centre Catalá* de Buenos Ayres inaugurá lo darrer diumenge del passat Juliol las novas y espayosas salas ab que ha engrandit son domicili social. Ab tal motiu s' hi celebrá una concorreguda vetllada dramática-musical en que va pendrer part lo coro *Catalunya* de la mateixa població argentina.

L' esmentat Centre regalá a cada corista una barretina catalana enviada expressament d' Olot.

— Dias enera alguns catalanistas de Barcelona visitaren la població de Castelló d' Ampurias, y com es consegüent no oblidaren son notable *Centre Catalá*, ahont quedaren admirats sobre tot de sos notables museus d' Historia Natural y Bellas-Arts y de sa nutrida Biblioteca.

També fou motiu de gran satisfacció saber que l' espressat Centre sosté la escola de música que ha suprimit l' Ajuntament de Castelló.

Además pogueren admirar la magnífica sala d' actes y 'l gignástich que ha inaugurat fa poch temps,

Molt be pe 'ls catalanistas castelloníns. Son *Centre* ha de portar molts avensos a nostra Causa en la catalana región ampurdanesa.

¡Avant sempre!

— Lo celebrat mestre Lluís En Millet ha sigut premiat en lo certámen d' Olot per sa hermosa « Cansó montanyenca ».

— Desde 'l primer del vinent Octubre s' ensenyará Llengua, Historia y Geografía de Catalunya als noys qu' assisteixin a las escuelas que sosté lo *Centre Catalá* de Castelló d' Ampurias.

— L' « Orfeo Catalá » ha obert las classes gratuitas de música pera 'ls que desitjen pertanyer a la secció de noys del citat orfeo.

— La festa major celebrada a la comtal vila de Besalú en honor dels mártres Sants Prim y Feliciá van ser del tot concorregudas, revestint un caràcter propiament catalá.

Las coblas los Montgrins y Russinyols tocaren aquellas típicas sardanas que fan sentir l' estimació de la terra.

Lo cartell en qu' es publicavan todas las festas estava escrit en nostra llengua. Felicitem a dita vila y especialmente a la Comissió organizadora, esperant que sont patriotisme tindrà molts imitadors.

— Lo 23 d' aquest mes arribá a Barcelona l' *Orfeo de Sant Vicents Ferrer* qu' ostenta sa bandera ab inscripció valenciana.

Treze aforismes de casa aplicats a nostra Causa

Es cert que la gent de Castilla s' enriqueix ab lo monopolio de l' administració, pero que cada dia va perdent lo honor, si n' hi quedava. Ja hoyan los vells: « Honra y profit no cabéu en un bolsich »

Y no há d' enriqueirse si ja es cosa sabuda que « qui no té vergonya tot lo mon fá seu. »

Aquells dels catalans que no s' alegran a cada vergassada nova del centralisme, demostren que « com més gros es lo clau més forat fá » y que « la corda que tiva es la que més aviat se trenca. »

Diuen que treballant per nostra Pátria perjudiquém la unitat de l' Estat: pero es lo cert que « qui 's grata hont li prú no fá mal a ningú. »

Dels qu' encare s' ajupeixen, n' hi há qu' extranyan cada cop qu' a Catalunya li costa obtindre justicia. Es ben sabut: « qui l' escudella d' altre espera freda, se la menja. »

No falta qui creu que som pochi y may anirém en lloch. Pero: « a qui cau y s' alsa, Deu l' ajuda »

Volen que siguém espanyols a sa manera, es a dir castellanisats. Más apart la rahó d' honor, que potser no 'ls fá prou forsa, haurían de saber, ells que s' enduen lo nostre, que: « fá de mal ballar ab lo ventre buyt. »

Prop de dos sigles fá que hi há qui espera la mort de Catalunya, com si no s' hagués vist realitat ab lo régimen absolut y a punt de realisar ab lo parlamentari lo refráde: « qui la mort d' altres espera, sol la séva ser primera. »

May més com en la unió dels regnes espanyols del sigle XV, s' ha cumplert tant alló de « fet lo tracte, fet l' engany. »

Aquestos infelissos catalans que per un miserable sou, malparlan a sa terra, haurían de recordar que « qui va contra la séva sanch va contra Deu. »

Ha d' enderrocarse y anorrearse lo centralisme castellá, per fort qu' are sembli perquè « pot més qui vol que qui pot. »

Y no sembla fet a posta per assegurar nostra confianza l' aforisme que diu: « los forts castells també cauhen. »

J. P. y T.

PETITA CORRESPONDENCIA

M. C. — Berga. — Rebut son opúscol. Li enviarem los números successius. Los atrassats pot demanarlos a la Delegació de l' Administració de Barcelona.

B. G. — San Pol de Mar. — Queda inscrit com a propagador.

G. S. — Poboleda. — Sentim perdre tan bon company; pero felicitem per sos triomfs. Queda nombrat lo nou corresponsal D. J. A.

J. B. Phre. — Vich. — Rebuda sa carta y sellos. Se li envían los números que demana, y queda anotat com a protector. Disposi sens reserva.

E. P. — Bruch. — Rebut sellos.

R. M. — Tremp. — Rebut import un any. Faré lo que indica.

A. P. S. — Manresa. — Rebut import dos trimestres.

M. S. M. — Roda. — Rebut import un any.

K. E. M. — Olot. — Rebut import un semestre.

A. A. — Xerta. — Rebut Plas. 0'55 per conducte de *L' Arxiu*.

J. C. — Barceloua. — Queda reformada la suscripció.

J. C. — Olot. — J. G. — Sallent. — Inscrits com a propagadors

F. F. — Barcelona) — Rebut import fins a la fetxa.

E. L. S. — Lleyda. — Enviat lo que demana.

J. P. — Sabadell. — Enviats números atrassats.

J. E. — Santa Bárbara. — Inscrit com a protector.

C. C. — Sabadell. — Sa carta arribá tart, De llibres n' hi ha pochi de venuts.

L' ADMINISTRADOR.

ADVERTENCIA

Preguém als senyors propagadors, protectors y abonats, que vulguin remetre valores de cualsevol especie y en cualsevol forma, los envihin a nostra Delegació. Escudillers Blancs 8, 1.ª Barcelona.